

Mészhabarcsolásnak, vakolatnak semmilyen nyoma nem volt megfigyelhető. A kövek tisztításakor csak kis mennyiségben találtunk némi római építési törmelék, téglákat. A kőkonstrukciókból és a környezetükből származó leletanyag alapján ezeket valamikor a Kr. u. 2. sz. közepe és a 4. sz. közötti időszakban használhatták. A kőkonstrukciók rendszere és teljes alaprajza egyelőre nem világos.

Két ízben közvetlenül a falak tövében, a fal omladékanak elszedése után, kisméretű, földbe mélyített, ovális, kb. 0,6 m átmérőjű tűztereket figyeltünk meg, egymástól kb. 2 m távolságra. Az egyikben rendkívül nagy mennyiségű világosszürke hamut találtunk.

A „B” házalap területén egy 7,5×7,5 m nagyságú, 60 cm falszélességű épület alsó 3–4 kősorát bontottuk ki. A falak tisztításakor megfigyelhettük, hogy azok valamilyen külső, É-i irányból érkező hatás következtében megcsúsztak, megcsavarodtak. Az építmény omladékaiban Kr. u. 2–3. századi leletanyagot találtunk.

Az építményen belüli terület közepén egy kettétört, megmunkált mészkőtömböt bontottunk ki, kisebb kövekkel körberakva. Az egyik ilyen támasztókőről kiderült, hogy egy kisméretű (18×29×15 cm) homokkőből készült, vésett felirat nélküli oltár. Nem zárható ki, hogy másodlagos funkcióban került az épületbe. A nagyobb mészkőtömb esetleg valamilyen központi oszlopbazisként is értelmezhető. Az építményt a Kr. u. 2–3. században használhatták, és tájolása megegyezik a tőle kb. 22 m-re K-re futó, É–D-i irányítású, római sóderes útfelülettel, melyet több házalap területén végigkísérhettünk.

Ebből a római járófelületből igen kevés maradt meg, valószínűleg eredetileg csak egy legfeljebb kétszer-háromszor megújított, völgyön átvezető útként funkcionált. 2006-ban is már több helyen megfigyeltük, és egy esetben a kövek szóródása alapján, esetleges szekérnyomokat is regisztrálni tudtunk. Néhány helyen nem is annyira az út, mint inkább az egykor mellette futó V-alakú árok maradt meg a süppedős, vizes réti talajban, a bemosódás, feltöltődés következtében. A római út használati periódusa feltételezhetően korábbi, mint a nagy területet körbevevő kőfalak. Az út tájolása megegyezik a „B” házalapban feltárt kisméretű építményével, ellenben a nagyobb kőkonstrukciók vonalával kb. 45°-ot zár be, egy helyen pedig keresztezik egymást.

Az ásatások során feltárt É–D-i irányú római út a budai hegyek irányából ereszkedett a völgybe, ahol vélhetően becsatlakozott egy szélesebb, jelentősebb római útvonalba. Az úttal párhuzamosan állhatott az a kisméretű építmény, amelyben az oltárkövet találtuk. Nem kizárható, hogy út menti állomáshelyként (órtonyoként?) funkcionált. A széles, későbbi periódusra keltezhető kőfalak talán valamilyen még fel nem tárt késő római településhez tartozhattak.

A terület a késő LT D időszakot követően, a római korban is használatban volt, a Kr. u. 2. sz. második

negyedétől–közepétől a Kr. u. 4. században is. A Nagy Tibor régész által 1960-ban feltárt⁹ Kr. u. 3. századi római temetkezések pontos lelőhelyét továbbra sem sikerült tisztázni.

HÁRSHEGYI PIROSKA

82. Budapest, XIII. Cserhalom utca 8.

Ő, Á

2007. január 16–31. között régészeti próbafeltárást végeztünk a területen (Hrsz.: 25904/25). A kutatást az tette szükségessé, hogy a Cserhalom utcából 1963-ban csatornafektetés során középkori leletek kerültek elő. Korábbi, a 19. sz. folyamán készült vízrajzi és egyéb térképek tanulmányozása során nyilvánvalóvá vált, hogy itt a partvonalat valamikor a 19. és 20. sz. fordulóján lényegesen megváltoztatták, Ny felé kiterjesztették a Duna rovására, így komoly feltöltésre került sor. A próbafeltárást a tömb K-i sávjában végeztük. Ennek során egy É–D-i irányú, 30 m hosszú, 6 m széles (1.) és egy K–Ny-i irányú, 12 m hosszú, 6 m széles (2.) kutatóárkot nyitottunk. A sárga, homokos altalaj felett csak néhány cm vastag kultúrréteget találtunk, e felett újkori feltöltés volt. Az altalajba mélyülve kerültek elő a régészeti objektumok (három kisebb, K–Ny-i irányú és egy nagyobb, hármasszerkezetű, É–D-i irányú árok, valamint három gödör) feltöltés. A gödrökben és a kisebb árkokban őskori leletanyagot találtunk, míg a nagyobb árokból vegyesen került elő az őskori és az Árpád-kori kerámia. Ez az árok feltehetően a középkori település szélét jelölő határárok lehetett. Az itt előkerült középkori település az okleveles adatokból már korábban is ismert Besenyő (a 15. századtól Szentlászlónak nevezett) faluval azonosítható.

KOVÁCS ESZTER

83. Budapest, XIII. Cserhalom utca–Rákospatak–Váci út–Csavargyár utca

Ő, Á, Kk

2007. május 7–30. között régészeti próbafeltárást végeztünk a jelzett területen, amely az okleveles adatokból is ismert Besenyő, majd a 15. századtól Szentlászlónak nevezett falu területére esik. Az elmúlt évek feltárásai során ennek részletei több helyen is előkerültek a környéken, így valószínűsíthető volt, hogy a lelőhely erre a területre is kiterjed.

A feltárást két Ny–K-i irányú kutatóárkot nyitottunk. Mindkettőben igen vastag, többrétegű, újkori feltöltést találtunk. Az 1. kutatóárkokban (amely 20×5 m) a mai terepszinttől 4,5 m mélységben tömött, fekete iszapos kultúrréteg jelentkezett, amelyben zömében 13–14. századi leleteket és kevés újkori kerámiatöredéket találtunk.

⁹ BTM Adattár 501-77.

déket találtunk. Itt előkerült egy gödör is, amelynek betöltésében paticszemcsék voltak. A 2. kutatóárokban (30×5 m) a kultúrréteg a mai terepszinttől 3,7 m mélységben jelentkezett. Itt a kultúrréteg szárazabb, morzsalékosabb volt, belőle 12–14. századi és szórványként őskori leletek kerültek elő. A kutatóárokban egy nagyjából É–D-i irányú árkot tártunk fel, amely D felé, a Rákos-patak irányába enyhén lejtett, betöltésében Árpád-kori leleteket találtunk.

KOVÁCS ESZTER

84. Budapest, XIV. Egressy út 113.

Ó, Kú

2007. október 15. és november 6. között próbaásatást végeztünk a telken (Hrsz.: 40091/11), melyre lakópark építését tervezték. A próbaásatást a Rákos-patak közelsége és a telek É-i szomszédságában, a Paskál Lakópark területén 2003–2004 során feltárt, több korszakhoz tartozó településrészlet tette szükségessé. A 4 épület teljes alapterületének 10%-át tudtuk kutatni: 4 szondát nyitottunk, 1500 m² területet vizsgáltunk át, 13 objektumot tártunk fel. A szondák mindegyikében erős legújabb kori bolygatást tapasztaltunk, ennek vastagsága helyenként a 2 m-t is elérte.

Az 1. szondát az építkezés I. ütemének Ny-i széléhez közel húztuk (26×46 m), ebben eltérő mértékű újkori bolygatást tapasztaltunk. A feltöltés a szondánk É-i felénél kisebb mértékű, K-i felén 1,2 m vastag, itt egy mély alapozású újkori épület nyomát találtuk. Régészeti rétegek a legújabb kori bolygatás során teljesen megsemmisültek, az objektumfoltok csak az altalajon különültek el. Hat árkot, 5 gödröt, 1 cölöplyukat és 1 sírt tártunk fel, ebből 3 újkori beásásnak bizonyult. Az objektumok betöltése egységesen apró, sárga, szemcsés, sötétbarna volt, leletanyagot mindössze 4 tartalmazott, az apró kerámiatöredékek alapján az őskoron belül pontosabb kormeghatározásuk nem volt lehetséges. Az É–D-i tájolású, rossz megtartású vázat a sírban talált vastöredékek (koporsószeg?) alapján pontosabban datálni szintén nem lehetett.

A 2. szondát (10×20 m) az 1. szondára merőlegesen, attól K-re, a Rákos-patak felé húztuk. Régészeti jelenséget nem tapasztaltunk.

A 3. szondát (3×10 m) az első ütem DK-i szélén húztuk, 2 m vastag legújabb kori, szemetes feltöltés alatt a sárga agyagos altalajt értük el, régészeti rétegnek és jelenségnek nem volt nyoma.

A 4. szondát (3×10 m) a 2. szondával párhuzamosan húztuk, ebben sem találtunk régészeti jelenséget. A legújabb korról erősen bolygatott terület K-i, Rákos-patakhoz közel eső részén az erős tereplejtést a kora újkorban különböző vastagságú feltöltéssel egyenlítették ki. A régészeti jelenségek a pataktól távolabb eső, magasabb területen jelentkeztek, tehát a lelőhely a Fischer István utca irányába folytatódik.

KOROM ANITA

85. Budapest, XIX. Vak Bottyán utca–Lehel utca

I

2007. május 8–30. között kivitelezést megelőző szondázó kutatást végeztünk a Vak Bottyán utca–Lehel utca és Sibrik híd által bezárt területen. A kutatás célja az volt, hogy a területen az oklevelekből ismert és a helyszínre lokalizált „Árnyasnyír” nevű helység maradványait feltárjuk. A területen 5 keresztirányú árkot húztunk. Másfél méter mélységben a sárgásbarna agyagos szintben egy 4,5 m széles, ívesen hajló sötétbarna agyagos betöltésű folt mutatkozott. Három méterre az ívtől 1,5 m átmérőjű gödör nyomát figyelhettük meg. Nem messze a gödörtől cölöplyukak foltjai váltak láthatóvá. Mivel 1,8 m mélységben feltört a talajvíz, lehetetlenné vált a régészeti objektumok kibontása. Továbbá semmiféle datálható leletanyag nem került elő, ezért nem tudtuk bizonyítani a középkori falu jelenlétét és pontos elhelyezkedését.

ZÁDOR JUDIT

86. Budapest, XXI. Csepel, Nagydunasor

B, LT, Á, Kk, Kú

2007. május 8. és július 27. között megelőző feltárást végeztünk a Központi Szennyvíztisztító kapcsolódó létesítményeinek területén (Hrsz.: 210007/2). 2004-ben és 2006-ban mintegy 12,5 ha-os területen folytattunk megelőző régészeti feltáráásokat. Munkánk során újabb 65 objektumot tártunk fel. A területen a feltöltöttség mértéke a korábbi évekhez hasonlóan 2–6 m volt, s a régészeti leletek egy része is ugyancsak sérült, roncsolódott.

A Kr. e. 3–2. évezred második felére keltezhető *kora bronzkori* Harangedény–Csepel-csoport és a Kr. e. 3. évezred vége, 2. évezred elejére keltezhető nagyrévi kultúra korábban előkerült 220 objektumához további 33, többségében hamvasztásos (urnás) sírját sorolhatjuk. A sírok többsége az ásatásokat megelőző időszakokban jelentősen roncsolódott. A két kultúra sírcsoportjai nagyjából É–D-i irányban húzódtak, az egykori Duna-parttól kb. 250–350 m távolságban. A sírkerámia mellett kisebb használati tárgyak, bronz-, és csontékszerek maradványai kerültek elő.

A *kelta* népesség 2004-ben feltárt, Duna-parthoz közeli 12 településobjektuma mellé az ideai ásatás során kevés jól értékelhető jelenséget sikerült lokalizálnunk. A leletek többsége (kerámia-, kő-, és vastöredékek valamint egy bronzfibula) a korszakhoz köthető paticsstörmelékből és a majdnem homogénnek tekinthető szürkésbarna iszapos, mintegy 40 cm vastagságú áradási rétegből került elő. A feltárást során észlelt, paticsos felület helyén, illetve annak közelében egykor valószínűleg egy nagyobb méretű épület (ház?) állhatott, melynek leégett és szétmosódott maradványai között viszonylag nagyobb mennyiségű áglenyomatos paticsdarabot találtunk. A leletek kora a Kr. e. 2–1. századra tehető.